د لیکني مجلې د اداریې ارزښت

Importance of the Editorials of LEKANEE Magazine

نیک محمد*

Abstract:

The LEKANEE magazine editorials are the best examples of Pashto prose. The style and thought under which the editorials were written add significantly to the collection of Pashto Prose.

In the editorials of LEKANEE magazine, nummerrous articles, explanations, crtiticals and research articles are published about different geners, ideas and trends of literature, which are exactly in accordance with the literary requirements of the present day and are a mislestone in the Pashto literature.

Key words: LEKANEE, editorials, Pashto Prose, Significantky, Present day.

درې میاشتنۍ لیکني مجله د پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټې د پښتو ژبې ادب، کلتور او تاریخ د ژغورنې، پالنې او پر مختګ د پاره د نیمې پېړۍ څخه د روانو خدماتو د تسلسل هغه کړۍ ده چې د دوه زره څوارلسم(۲۰۱۴م) میلادي کال د جنوري د میاشتې څخه یې اشاعت پیل سوی دی او تر اوس مهاله یې د خدماتو لړۍ دوام لري.

لیکني مجله د موضوعاتو له پلوه ګڼ اړخیز ادبي مجله ده چې کلتوري، تاریخي، اصلاحي او په زیات شمېر ادبي موضوعات یې په پاڼو او ګڼو کې شائع کېږي چې د قام د هرې طبقې او عمر و جنس د انسانانو د ادبي ذوق اوبه خور کوي څکه خو غازي سیال هم وائي چې.

"لیکني چې ډېره زیاته خوښه ده د هر قسم او د هرې طبقې خوښه پکښې موجوده وي"(1)

او محبوب ګل یاسر بیا وائي چې.

"لیکني مجله یوه علمي او ادبي مجله ده ددې هر لیک په خپل ځای د ویاړ جوګه او پر تاثیره دی".(2)

درې میاشتنۍ لیکني مجله د ژوند د نوؤ غوښتنو او جدید ادبي رحجاناتو په تناظر کې د پښتو ادب د پر مختګ د پاره چې کوم موضوعات او د هغو په چوکاټ کې کومې مقالې، مضامین او نور شعري مواد و پښتو ادبي لړۍ ته سپاري د هغو موضوعاتو د ډلې څخه یوه اداریه هم ده.اداریه که څه هم د ادب یو مخصوص صنف نه دی خو د نثري ادب په پر مختګ کښې او د یو مجلې په اشاعت کښې ډېر مهم رول لري.

---

* M.Phil. Scholar, Department of Pashto, University of Balochistan, Quetta.

اداريه په بنيادي توګه د صحافت او په خصوص سره د چاپي صحافت(Print Media) اصطلاح ده چي په انګرېزي کښي ورته اېډيټوريل(Editorial) ويل کېږي.
اداريه هغه ليکنه يا تحرير دی چي په يوه مجله يا ورځپاڼه کښي د مجلې د مدير يا مجلس ادارت له خوا پر روانو حالاتو، مهمو ستونزو او د علمي و ادبي رحجاناتو او ميلاناتو و لوري ته د لوستونکو پام د اړولو د پاره ليکل کېږي.اداريه د مجلې يا د ورځپاڼي د پاره د ملا د تير حيثيت لري.په اداريه کښي د مجلې د لوستونکو د لارښووني،اصلاح او رهبرۍ د پاره بيل بيل موضوعات د مجلې د ټاکلي پاليسي په رڼا کښي شائع کېږي.د اداريې د پېژندګلوي په هکله ښاغلی پروفيسر انور جمال صاحب په خپل کتاب"ادبي اصطلاحات" کښي د کارل جي ملر تعريف داسي نقل کوي هغه وائي چي.

"اداریہ اس مضمون کو کہتے ہیں جو کسی ہنگامی موضوع پر لکھا گیا ہو اور اس میں قاری کی سوچ ایسی راہ پر ڈالنے کی کوشش کی گئی ہو جو مضمون نگار کے خیال میں صحیح راہ ہے۔ اداریہ نویس قاری کو ایسے نقطہ نظر سے متفق کرنے کی کوشش کرتا ہے جس سے قاری قائل ہو جائے اور موافق رد عمل ظاہر کرے۔ اداریہ نویس مختلف ترغیبی طریقوں سے کام لیکر قاری کے جذبات و احساسات کو جائز طور پر متاثر کرتا ہے"۔(3)

ژباړه: اداريه هغه مضمون ته ويل کېږي چي پر يو هنګامي موضوع باندي ليکل سوې وي او د اداريې د لاري د لوستونکي د سوچ نيلي پر داسي لار روان کړي چي د مضمون نګار په فکر هغه لار صحيح وي. اداريه نويس لوستونکی پر يو داسي نقطه نظر باندي د متفق کولو هڅه کوي چي د هغې په وجه لوستونکی متفق سي او موافق غبرګون ښکاره کړي.اداريه نويس د بېلا بيلو ترغيبي طريقو د لاري د لوستونکي جذبات و احساسات په جائزه توګه اغېزمن کوي.

اداريه د يوې مجلې يا رسالې يا د هغه ادارې پاليسي وي کومه اداره چي مجله خپره وي.رسالې او مجلې د موضوعاتو او له مقاصدو له رويه توپير لري نو له دې کبله يې د اداريې موخي او مقاصد هم بيل بيل وي.په ځينو مجلو او رسالو کښي اداريې د اولس د سياسي،علمي او مسلکي شعور د بيا بيدارولو او پياوړي کولو د پاره ليکل کېږي او په ځينو مجلو کښي بيا اداريه د خپروندوي ادارې او د مجلې د مقاصدو او کړنو د اظهار او تشهير د پاره ليکل کېږي خو د علمي او ادبي مجلې اداريه عموماً د مجلې د مندرجاتو د تعارف په اړه وي او ځيني اداريې د ادب مسائلو،رحجاناتو او تګ لاري په هکله هم ليکل کېږي.لکه څنګه چي محمد زابر سعيد بدر هم په خپل کتاب ميګزين جرنلزم کښي ورته اشاره کړې ده.

"علمی و ادبی رسائل میں بالعموم اداریہ میں مندرجات کا تعارف کروایا جاتا ہے لیکن بعض اوقات اداریہ میں ادبی رحجانات، مسائل اور مناقشات کے حوالہ سے بھی بات کہی جاتی ہے۔ علم اور ادب کی دنیا میں مختلف نظریات اور میلانات پر

بحث ہوتی رہتی ہے اس میں مختلف گروہ اور مکاتب فکر بھی ہوتے ہیں اگر مجلے کا تعلق کسی خاص مکتب فکر یا گروہ کے ساتھ ہو تو ادارے میں اس کے خیالات اور نظریات کی ترجمانی کی جاتی ہے"۔(4)

ژباړه: د علمي او ادبي مجلو په اداریه کښې په عمومي توګه د ګڼي د لیکنو د پېژندګلوي په هکله مطالب وړاندې کیږي لیکن کله ناکله په اداریه کښې د ادبي رحجاناتو،ستونزو او مناقشو په هکله هم خبره کیږي. د علم او ادب په نړۍ کښې پر بېلا بیلو نظریاتو او میلاناتو باندې بحث و تذکره دوام لري.بېلا بیلې ډلې او فکري مکتبونه وجود لري که د مجلې تړون د یو مخصوص مکتب فکر او ډلې سره وي نو په اداریه کښې یې د خیالاتو او نظریاتو د ملاتړ او ملګرۍ آثار تر سترګو کیږي.د دغه تناظر په رڼا کښې درې میاشتنۍ لیکني مجله خالص ادبي مجله ده چې هیڅ سیاسي او ډله ایز مقاصد نه لري او صرف د یو مقصد د پاره کار کوي چې پښتو ادب ته د نړیوال معیاري ادب په چوکاټ کښې هغه مقام وګټي چې د نړۍ د نورو قامونو و ژبو او ادب ته ور په برخه دی.

په لیکني مجله کښې پر بېلا بیلو موضوعاتو باندې ډیرې اداریې لیکل سوي دي چې په مجموعي طور د اداریې د ټولو اقسامو د نمائندګۍ سره سره د پښتو نثر د لوړې درجې بېلګې هم دي او دغه اداریې که په هر طرز فکر او موضوع باندې لیکل سوي دي و پښتو نثري ادب ته لویه ادبي پانګه ورسپاري چې انکار یې لمر په ګوته پټول دي.

د لیکني مجلې د یو څو اداریو بېلګې په دا ډول دي چې په خپل متن کښې د موضوعاتو په اړه ارزښت مند مواد وړاندې کوي.

د درې میاشتنۍ لیکني مجلې د اشاعت په هکله به یوه اداریه کښې پر پښتون قام داسي زېری سوی دی.

> "دادئ په ډېر لوی زړه او خوشحالي سره پر تاسو باندې دا زېری کوو چې د پښتو اکیډیمۍ له خوا څه په باقاعده ډول د درې میاشتنۍ رسالې اجرا د "لیکني" په نامه باندې وشوه".(5)

په یوه بله اداریه کښې د مجلې ملکیت او کامیابي د قام اجتماعي ذمه داري بلل سوې ده.

"دا د چا ذاتي مجله نه ده دا د یو علمي ادارې رساله ده د دې مجلې مخ په وړاندې بیول زموږ اجتماعي او قامي ذمه داري ده".(6)

د مجلې د اشاعت،مقصد او په مجله کښې د چاپ کېدونکو موضوعاتو په هکله په یوه اداریه کښې داسي ویل سوي دي.

> "زموږ وس او زیار به دا وي چې تر تاسو پورې داسي تحقیقي،تخلیقي،تاریخي او ادبي مضامین در ورسوو چې هغه د پښتو ادب او پښتو وطن په ګټه تمام شي.همدغه زموږ ارزو او تلوسه ده".(7)

د لیکني مجلې موضوعات نه صرف تحقیقي،تخلیقي، تاریخي او ادبي دي بلکې د بین المللي ادب په څېر د نوي دنیا د نوؤ ادبي تقاضو سره هم ورته والی لري لکه په دغه اداریه کښې چې اشاره ورته سوې ده.

"که زموږ لیکني د ننۍ حالاتو په چوکاټ کې وي او زموږ د فکر زاویې د نني بین المللي ادب د چینو ورته والی ولري نو دا به موږ و خپل مرام ته نور نږدې کړي ولې چې دا وخت دنیا بدله ده. د وخت او د دغه ادارو له بدلون سره د ژوند تقاضو هم بدلون موندلی دی".(8)

"د خویندو ږغ" د لیکني مجلې ځانګړی سر لیک دی چې د ټول پښتون آبادۍ د نیمي څخه د زیاتي طبقې د احساساتو،نظریاتو،فکري و علمي میلاناتو د اظهار د پاره ټاکل سوی دی. په یوه اداریه کښې د لیکني مجلې و دغه ځانګړتوب ته په داسې نظر کتل سي دي.

"موږ د روایاتو د زولنو ماتولو د پاره په دې مجله کښې ځانله یوه سلسله د خویندو د ږغ تر سر خط لاندې ټاکلې ده".(9)

د لیکني مجلې د اداریو ددغه بېلګو ارزښت دا دی چې په دغه کښې د مجلې د اشاعت،مقصد ، مضامینو او ځانګړني په هکله معلوماتي مطالب وړاندې سوي دي چې یو خو په تاریخي حواله د مجلې روڼ عکس منعکس کوي او بل د پښتو ادب د نثر و څانګې ته جامعیت او ځلا وربخښي.

د لیکني مجلې په اداریو کښې د لیکوالانو او شاعرانو په هکله هم ډېر مضامین لیکل سوي دي چې د ادیبانو او لیکوالانو ته د خپلې ملي فریضې د یادوني موضوعات لري.دغه لاندې بېلګه یې یوه بهترینه نمونه ده.

"زموږ د شاعرانو او لیکوالانو دا ملي فریضه جوړیږي چې هغه د خپل قلم په اساس د امن ږغ اوچت کړي او د دې د پاره د قام او وطن د هر خوا خوږي کوچني او لوی ته د ادب په خوندوه جامه کښې دغه ږغ ورسوي.چې د یزیدیت په ضد په شعوري ډول پاځېدل د خلګو د زړونو داسې خوږ آواز وګرځي چې د هر چا په شونډانو باندې د امن او مینې نغمې په نڅا شي همدغه زموږ اخلاقي او انساني فریضه ده همدغه د ادب هغه لوړ او ارفع مقام دی چې د نړۍ په هر کونج کښې یې د مینې او ښائست یو خوندور ړوږ دی".(10)

علم د فرد او قام د ترقۍ او پرمختګ اولنۍ او یوازینۍ زینه ده.د علم په اساس دنیا اوس څلور کونجه پیني نه بلکې د نړۍ وال کلي (Global Village) ټائیټل خپل کړی دی چې هلته د خوشحالیو،ښیګړې،غربت بېروزګارۍ، محرومیت او بدبختیو سوب قسمت او قومي و مذهبي

بېلتون و تفريق نه بلکې فردي و قامي بې علمي ګڼل کيږي.دا مهمي ستونزي ته په يوه اداريه کښي د لوستونکو د پام راړولو هڅه په دا ډول سوې ده.

"استحصال،رنګ،نسل و مذهب نه کوي بلکې دا کار ځيني طبقې کوي او هغه طبقې ځکه په دې کښي بريالی شي چي د موخر الذکر يعني محرومي طبقې د علم،هنر او چمل جرړي وچي شوي وي.په هغو کښي د غورځنګ حس ختم شوی وي او د هغوئ دا نه عمل په دوی کښي دا فکر پيدا کړی وي چي دا هر څه خدای کوي".(11)

په بله اداريه کښي عصري علوم د نني دنيا د پر مختګ او بدلون ذريعه ښودل سوې ده او د خپل قام مادي ترقۍ او پرمختګ راز هم د عصريز علومو په زدکړه او عام کېدو کښي ګڼي لکه.

"د نن په دنيا کښي چي کوم بدلون راغلی دی هغه د عصري علومو په رڼا سره راغلی دی.دا د سائنس او ټيکنالوجي دنيا ده. دلته د ټولنيز ژوند او اقتصاد و ترقۍ ته که لاره هوار بدلای شي نو دهغه ټولو غوره سوب علم دی".(12)

مورنۍ ژبه د عصري علومو د زدکړي د پاره د ارزښت مند قدم ثابت کېدی شي ولي چي دا د انساني تاريخ د پنځه زر کلني تجربه څخه ثابته شوې ده چي هيڅ يو قام هم په پرېدۍ ژبه کښي د علم او ترقۍ اوږد مزل نه شي تر سره کولای.دغه مهمه نقطه د ليکني مجلې په يوه اداريه کښي په دا شان وړاندي شوې ده.

"د علم دغه درنه ونډه په خپله مورنۍ ژبه کښي آسانه او وړيا په لاس راځي ځکه چي د پنځو زرو کلونو تجربه دا ثابتوي چي يو قام هم په پرېدۍ ژبه کښي د علم او ترقۍ دا اوږد منزل نه شي تر لاسه کولای همدغه وجه ده چي الله تعالیٰ پخپله ټول انبيا د تعليم او تربيت د پاره د هغه قام په ژبه کښي دنيا ته رالېږلي دي او هر نبي د خپل امت په ژبه کښي د خپل امت ته دعوت ورکړی دی".(13)

کلچر،دود دستور او ژبه د يو قام د قامي انفراديت او تشخص د ژوندي او برقرار ساتلو لازمي اجزا دي. په نړۍ کښي چي څومره قامونو استوګن دي هر يو ځان له خپله ژبه،دود دستور او کلچر لري او د خپل کلچر د ژوندي ساتلو د پاره په کال کښي يوه ټاکلې ورځ د کلچر ډې په نامه لمانځي.پښتون قام هم خپله قامي کلتوري ورځ لمانځي.ددغه ورځي د تاريخ اړخ په هکله د ليکني مجلې په يوه اداريه کښي داسي معلومات وړاندي سوي دي.

"په دي اړه د ستمبر2015م په سيمينار کښي د پښتون د کلتوري ورځي د لمانځلو د پاره يوه کمېټه ترتيب کړل شوه. په دغه کمېټه کښي د افغانستان،خيبر پښتونخوا او د سهيلي پښتونخوا ممبرانو ګډون درلود.دغه کمېټې په اتفاق سره د درويشتم ستمبر ورځ د پښتون کلتور ورځ(Pashtoon Culture Day) په توګه د لمانځلو پرېکړه وکړه.د

دغه ورځې د ټاکلو یو اهمیت دا دی چې شپه او ورځ سره برابره شي او دغه یووالی د قامي ژوند او وطن د وګړو تر میان د یووالي او برابرۍ علامت وي".(14)

پښتون وطن د تیرو څلویښت کلونو څخه د بدامنۍ او جنګ جګړې سره مخامخ دی چې اصل وجه یې زموږ د وطن جغرافیائي پوزیشن دی او بله وجه یې د لیکني مجلې په اداریه کښې داسې په ګوته سوې ده.

"اصل بېښه او غټه بدبختي د پښتنو خپل کردار، خپلي د منځ جګړې،د اقتدار هوس او د خپلي ذاتي ګټېو د تر لاسه کولو د پاره ننګ او وطن تر شا کول.هن له یوه اقتداره څه تربل اقتداره پوري دغه بدمرغي زموږ په قسمت وه".(15)

آثار قدیمه یا د لرغوني آثارو پلټنه د قامونو،تهذیبونو او ژبو په اړه نوي سائنسي و علمي شواهد رابرسېره کوي چي د قامونو د تاریخ،رهائش،مذهب و روزګار په هکله مهم تاریخي اسناد لري چي له برکته یې قامونه تر خپل زرګونه کلونو زاړه تاریخه پوري ځان رسوي.په سهیلي پښتونخوا کښې د آثار قدیمه غنډیاني چي د دې سیمي د کلچر او تهذیب و تمدن تاریخ په زرګونو کلو مخ ته بیولای سي اوس د (Antique Mafia) د چر او شلؤني سره مخامخ دي چي د لیکني مجلې په اداریه کښې یې داسي یادونه سوې ده.

"د بدمرغۍ خبره دا ده چي له تېرو دېرشو کلو څخه چي په سهیلي پښتونخوا کښې چرته هم د آثار قدیمه پېژندل شوي او ناپېژندل شوي غونډیاني دي په هغه کښې په انفرادي توګه کیندني رواني دي خلګ له خپله مخه لګیا دي آثار او باقیات راباسي او پر انتیک مافیا(Antique Mafia) باندي یې په نه څۀ پلوري".(16)

په ادبي دنیا کښې چي د جدیدیت او عصري تقاضو په بهیر کښې د فاش او لوېدلو منظر کشیانو او تورو د استعمال په ذریعه د فحاشۍ او بې لارۍ کوم بازار تود دی دا نه د ادب خدمت دی او نه د روایتي وندر د زندیو څخه د خلاسون لاره ده بلکې د قامي اقدارو او اخلاقو د زوال یو مکروه عمل دی.د دغه عمل د لیکني مجلې په یوه اداریه کښې په دغه تورو غندنه سوې ده.

"کله کله خو د نوي توب یا د عصري تقاضو په نامه باندي په شاعري غوندي لطیف صنف کښې تر دې ځایه پوري ورسو چي د انتهائي فحش او لوېدلو تورو په کارولو باندي د آفاقي پېغام مهر لګوو یا و داسي شاعر ته د دې ښکنځکو داد ورکوو".(17)

د مشرانو په ننګ او مېړانه فخر کول د یو قام حق او افتخار خو کیدای سي خو په دغه نامه وخت او ورځې اړول او د عمل په میدان کښې هیڅ نه کول یا د پښتو د متل په مصداق"پر مړو هیرو یو پل نه معلومېدل" د ناراستۍ او ذهني پسماندګۍ یو ډول دی چي د لیکني مجلې په اداریه کښې یې په دغه الفاظو یادونه سوې ده.

"زمونږ ځیني ادب وال چي اوس هم په دا مالیخولیا اخته دي چي مونږ سر لوړي یو، ذهین یو، مېړني یو، مهذب یو، زمري، ننګیالي، توریالي او جنګیالي یو. یعني د عمل میدان د خبرو په آس فتح کوو او بیا د خپل ځان د احتساب پر ځای.بس د بل استحصال او بلواکۍ سوب بولو خو دې ته نه ګورو چي تر بل له مخه باید مونږ د ځان نااهلي، خودغرضي، ځان ځاني د پاره د خپل ځان محاسبه وکړو او اول و خپل ځان ته دا ګوته ونیسو چي ما د قام د یو ذمه داره وګړي په اساس خپله قامي فریضه تر کومه ځایه ادا کړې ده".(18)

د لیکني مجلې زیاتره اداریې د ادب د بیلا بیلو اصنافو، نظریاتو، میلاناتو او رحجاناتو په هکله مضامین، توضیحات، تنقیدات، تحقیقات او علمي و اصلاحي موضوعات لري خو د سیاست په هکله هم پکښي خال خال ځېرنیز مواد وړاندي سوي دي چي یوه بېلګه یې د سیاسي ډلو د مشرانو او پلویانو د ناوړه تورونو، درغلیو، ښکنځلو او ناروا پروپګنډې په هکله په دا ډول ده.

"دې مخکښانو نور خو پرېږده د اخلاقیاتو څادر هم تار په تار کړی دی.پر یو بل باندي بېهوده تور لګول، شخص پرستي، په ناوړه تورو کښي پېچلي ښکنځل، مخاصمانه انداز، لالچ، هوس، اقتدار او فتویٰ بازي تر دې ځایه رسولي یو چي د قامي چارو علاج راته انډوخر معلومېږي او عام ساده اولس مي و دا ته هڅه ولی دی چي او س هیڅوک وریشتیا اورېدلو ته لا هم نه دي تیار ځکه چي هغوی هره نغاره اورېدلې ده نه خو د پښتونولي او نه د اسلام تر منزله رسېدلي دي"(19)

د لیکني مجلې په یوه بله اداریه کښي د سیاسي ګوندونو د احتساب او د مثبت سوچ و فکر پر بنیاد د نوي قامي او اولسي منزل تعین په هکله وائي چي.

"په ټول وطن کښي سیاسي هلي ځلي شروع شوي دي.د انتخاباتو راتګ دی.سیاسي ګوندونه خپل د رښتیا او دروغو عمل و خپل اولس ته وړاندي کوي.د الزام تراشۍ او دوشنام ترازۍ، د کانړو باران په زوره زوره اوري چا له چي موقع په لاس ورغلې وه هغه صفائي وړاندي کوي څوک چي له سره نوې برخه غواړي هغه خپل مړي له ګوره راکاږي چي دا یې کړي دي او دغه د امن لاره یې راته جوړه کړې ده.خو په دې کښي د مزې خبره دا ده چي د تېروتنو او د احتساب خبره هیڅ څوک نه کوي ښه به دا وي چي د تېروتنو په رڼا کښي د مثبت سوچ او فکر یوه داسي زاویه منځ ته راغلې وای چي هغه د سبا د پاره د نوي منزل د تعین سبب وای."(20)

د لیکني مجلې د اداریو یوازي د نثر طرز و انداز ښه نه دی بلکې د تحریر د بیلا بیلو طرزونو په وجه هم د لیکني مجلې اداریې ارزښت لري. د خطیبانه یا تقریرانه طرز یې تحریر یوه بېلګه یې په دا ډول ده.

"درنو لوستونکو: د لوی خدای شکر ادا کوو چي د پښتو اکیډیمۍ د خوا څه د لیکني مجلې دویمه ګڼه په خپل ځانګړي رنګ،معیار او نوو لیکنو سره تاسو ته وړاندي کوو"(21)

د خطیبانه طرز تحریر څخه لوستونکي دا اثر اخلي لکه لیکوال چي ده ته براه راست لارښونه کوي او دی یې په غور سره اوري او چي په داسي انداز کښي د لیکلو څخه لوستونکي د وعظ او تقریر خوند هم اخلي او داسي تحریري انداز و طرز پښتو ادب ته د جدید نثري ادب نوې لاره هم خلاسه وي.

پایله:

له دې ټول بحث څخه موږ دې پایلې ته رسیږو چي د لیکني مجلې اداریې تش په نامه اداریې نه دي بلکې د یو خاص او ټاکلي مقصد لپاره لیکلي شوي دي چي دا دوی سنجیدګي ښکاره کوي.په اداریو کي دا شی له ورایه ښکاره کیږي چي پښتو اکیډیمۍ مقاصد څه دي.هغوی د کوم شي لپاره کار کوي. هغوئ تش او تش د پښتو ادب، کلتور، تاریخ جغرافیه په هکله خپل لوستونکي خبروي او دا باور ورکوي چي دوئ د خپلي ژبې، کلتور او ادب په پر مختګ کي خپل رول لوبوي.دا رول نه د کوم سیاسي ګوند په ګټه دی نه د چا انفرادي مقصد پوره کوي بلکې دا د ټول اولس ږغ دی یو اجتماعي فکر نمائندګي ده.که یې پر نثر او اسلوب باندي غور و فکر وکړو نو هلته هم رایه ډاره کیږي چي د لیکني اداریې یو حاصل اسلوب څوک لیکي .د لیکني مجلې په اداریو کښي په بیلا بیلو قامي،ژبني،ادبي او سیاسي موضوعاتو باندي ښه په زړه پوري بحث شوی دی د پښتون قام و هري مسئلې ته نه صرف په ژور نظر کتل شوي دي بلکې د هري ستونځي حل یې هم قام ته په ګوته کړی دی.د لیکني مجلې په اداریو کښي د نثر د معیار د ساتلو د پاره د بېلا بیلو طرزونو سره سره د ژبې اصل ټکي کارول شوي دي.د غیر ضروري بحث و مباحثې او جملو په بیا بیا د تکرار څخه هم ډډه سوې ده.

حوالې

(۱) سیال،غازي،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳،شماره ۱۵-۱۶)،مخ ۳۲۹
(۲) یاسر،محبوب گل،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳،شماره ۱۵-۱۶)،مخ ۲۲۳
(۳) انور جمال،پروفیسر،ادبي اصطلاحات،طبع سوم،نیشنل بک فاؤنډیشن،اسلام آباد (۲۰۱۲)،ص ۱۵
(۴) بدر، محمد زابر سعید،میگزین جرنلزم،مکتبه دانیال لاهور،(۲۰۱۳)، ص ۱۶۸
(۵) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۱، شماره ۴)،مخ ۵
(۶) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۱، شماره ۴)،مخ ۶
(۷) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۱، شماره ۶)،مخ ۵
(۸) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۱، شماره ۴)،مخ ۶
(۹)همدغه اثر، مخ ۷
(۱۰) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۲، شماره ۹)،مخ ۶
(۱۱) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳، شماره ۱۵-۱۶)،مخ ۷
(۱۲) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۲، شماره ۱۲)،مخ ۶
(۱۳) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳، شماره ۱۵-۱۶)،مخ ۸
(۱۴) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳، شماره ۲۱)،مخ ۶
(۱۵)اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳، شماره ۱۴)،مخ ۶
(۱۶) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳، شماره ۱۷-۱۸)،مخ ۷
(۱۷) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۲، شماره ۱۲)،مخ ۵
(۱۸)همدغه،مخ ۷
(۱۹) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۲، شماره ۱۰)،مخ ۶
(۲۰) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۳، شماره ۱۹-۲۰)،مخ ۶
(۲۱) اداریه،درې میاشتنۍ پښتو مجله لیکني،پښتو اکیډیمۍ بلوچستان کوټه،(جلد ۱، شماره ۵)،مخ ۵